

Monumentnummer*: 532455

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 15 juli 2016
Kadaster deel/nr: 67354/145

Complexnummer

532432

Complexnaam

NHW-Lunet IV

*Woonplaats**

Utrecht

*Gemeente**

Utrecht

*Provincie**

Utrecht

Locatiennaam

Utrecht

Locatieomschrijving

Lunet IV

*Kadastrale gemeente**

UTRECHT

*Sectie**

U

*Kad. object**

457

Appartement

UTRECHT

U

458

Grondperceel

TOLSTEEG

B

2763

*Rijksmonumentomschrijving***

Cluster 47. Brug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BRUG, gebouwd als onderdeel van het Houtensepad en gelegen ten noorden van Lunet IV - tussen Lunet III en Lunet IV - als oeververbinding over het inundatiekanaal. De brug dateert in oorsprong vermoedelijk van het eind van het derde kwart van de 19de eeuw, maar het werk is in 2010/2011 belangrijk gerestaureerd / gereconstrueerd, waarbij slechts ten dele authentieke onderdelen zijn toegepast. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Een manier waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden was die van het uitnemen of ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. De brug is in zijn huidige vorm een vaste brug, maar bij de restauratie / reconstructie is het voorheen uitneembare middendeel in de vorm van gestileerd 'ijzeren touwwerk' geaccentueerd.

Omschrijving

Grotendeels gereconstrueerde BRUG in het Houtensepad over het inundatiekanaal ten noorden van Lunet IV (ca. 20 x 4 m), bestaande uit houten brugdek op twee gemetselde pijlers en met natuursteen afgewerkte hoofden aan weerszijden. IJzeren leuning met gelaste, hoofdzakelijk kruislingse verbanden tussen de in totaal 2 x 21 staanders langs de beide van oorsprong vaste brugdelen; halverwege (en inclusief) een (voorheen) uitneembaar segment, geaccentueerd met imitatiekettingen.

Waardering

De BRUG in het Houtensepad over het inundatiekanaal ten noorden van Lunet IV is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op en ontstond als uitvloeisel van

- het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw) en
- de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat oorspronkelijk vermoedelijk dateert van rond 1875, namelijk een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische weg- en waterbouwkunde.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, alsmede vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een goed, maar niet meer authentiek voorbeeld is van toepassing van dit type brug in een militaire situatie.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie